

روزنامه صبا

رسانه فرهنگی و هنر
www.sabanewspaper.ir
sabane newspaper_ir

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی هنری صاد
مدیر مسئول و سردبیر: محمدرضا شفیعی
دبیر تحریریه: امیر افشار فتوحی
صفحه آرا: مهدی صالحی طاهری

تهران / میدان دربند / خیابان دربند / کوچه توپسر کانی / پلاک ۶۱
تلفن: ۲۲۷۲۴۱۱۱-۲
چاپ: شهر چاپ خراسان / توزیع: نشر گستر امروز

گفت و گوی
صبا با عقیل
جماعتی، کارگردان
مستند «خشت و
خون»

فیلمسازی مستقل خیلی سخت است

بچه‌ها تا کلاس سوم و چهارم دبستان حتی تاریخ به شکل جدی در مدارسشان وجود ندارد و کتاب تاریخی برایشان تعریف نشده است. در حالی که می‌توان خیلی راحت و خوب تاریخ را به بچه‌ها منتقل و آموزش داد و از این کودکان و نوجوانان، انسان‌های ملی و وطن‌پرست‌تری ساخت. با تاریخ ایران می‌شود چنین کاری کرد. بنابراین تا زمانی که توان ساخت اثر داشته باشیم، بخش عمده آن حتماً تاریخی خواهد بود.

او درباره پروژه جدید خود با عنوان «اژدهای کارون» توضیح داد: کار بعدی اثری است که به سفارش مرکز مستند و گسترش مستندات پویانمایی تهیه شده است. تصویربرداری آن تقریباً همزمان با جنگ ۱۲ روزه بود و مراحل پایانی کار نیز انجام شده است.

او درباره مهم‌ترین مشکلات مستندسازی در ایران نیز اظهار کرد: اگر بخواهیم یکی از معضلات مستندسازی را بگوییم، نمی‌شود فقط به یک مورد اشاره کرد؛ هزاران مشکل در این حوزه وجود دارد. یکی از مشکلاتی که خودم با آن مواجه شدم و برایم بسیار عجیب بود، تصویربرداری در ایام جنگ بود.

جماعتی ادامه داد: خیلی از مستندسازها به راحتی تصویربرداری می‌کردند، دوربین و امکانات داشتند، اما ما نمی‌توانستیم تصویربرداری کنیم. کوچک‌ترین مجوزها را هم نمی‌توانستیم بگیریم و حتی از مناطق غیرامنیتی به سختی امکان تصویربرداری داشتیم. او با اشاره به مشکلات فیلمسازی مستقل گفت: هرکس با ایده‌ای که دارد، وقتی می‌خواهد فیلمسازی مستقل انجام دهد، با مشکلات زیادی مواجه می‌شود. ما «خشت و خون» را به صورت مستقل ساختیم و از کمک هیچ ارگان و نهادی استفاده نکردیم. فیلمسازی مستقل خیلی سخت است.

این مستندساز درباره تأثیر کمبود تجهیزات در مسیر فیلمسازان شهرستانی گفت: آدم‌هایی را می‌شناسم که چون دوربین نداشتند، فیلمساز نشدند. آدم‌هایی را می‌شناسم که استعداد و ایده داشتند، اما امکان تولید نداشتند. خود من برای ساخت «خشت و خون» با وجود اینکه از سال ۹۰ درگیر فیلم و سینما هستم، سال‌ها نتوانستم فیلم بسازم. دلیلش این بود که سخت‌افزار درست و امکانات مناسبی در شهرستان وجود نداشت که بتواند برای تولید به من کمک کند.

جماعتی در پایان درباره آرزوی خود برای فیلمسازان گفت: آرزویم فقط برای مستندسازها نیست و برای همه فیلمسازان است. امیدوارم هر فیلمسازی بتواند آن چیزی را که برآیند ذهنش است و دلش می‌خواهد، تبدیل به فیلم کند؛ بتواند آن را به تصویر بکشد و حرفش را بزند.

مستند «خشت و خون» روایتی از قلعه تاریخی «کلات اهرم» و مقاومت مردم جنوب ایران در برابر نیروهای بیگانه است؛ اثری که روایت خود را از زبان تنها خشت باقی‌مانده از این قلعه پیش می‌برد. این فیلم در نهمین جشنواره تلویزیونی مستند توانست عنوان بهترین فیلم مستند را به دست آورد و در بخش‌های

گفتار متن و صداگذاری نیز جایزه بگیرد.

عقیل جماعتی، کارگردان مستند «خشت و خون»، در گفت‌وگو با صبا از دشواری‌های فیلمسازی مستقل، کمبود امکانات در شهرستان‌ها و مشکلات دسترسی به تجهیزات و مجوزهای تصویربرداری گفت.

ناصر ارباب
گفت‌وگو

کشور ما هم باید چنین سازوکاری وجود داشته باشد. او افزود: آماری که خود تلویزیون و شبکه مستند اعلام کرده، نشان می‌دهد قریب به ۵۰۰ هزار نفر فیلم‌های جشنواره مستند تلویزیون را دیده‌اند. البته به نظر من برای تلویزیون این رقم باید بالاتر باشد، اما چون درباره مستند صحبت می‌کنیم و شاید مستند هنوز آن‌طور که باید جایگاه دیداری خودش را پیدا نکرده، این عدد قابل توجه است. اگر بخواهیم چنین کاری را در سالن سینما انجام دهیم، باید بیش از ۱۰۰ سانس و چندین سینما در اختیار داشته باشیم و شاید شاید ماه‌ها طول بکشد تا به این تعداد مخاطب برسیم، اما در تلویزیون این اتفاق در یک بازه کوتاه رخ می‌دهد. بنابراین تلویزیون قطعا در دیده شدن فیلم بسیار مؤثر است.

جماعتی درباره تفاوت شرایط فیلمسازی در تهران و شهرستان گفت: شهرستان‌ها، نه تنها پوشش بلکه بسیاری از شهرستان‌های دیگر، همیشه با کمبود امکانات سخت‌افزاری مواجه بوده‌اند و هنوز هم این مشکل وجود دارد، اما به نظرم شهرستان‌ها روایت‌های جذاب‌تر و بکرتری دارند و این موضوع نقطه قوت مستندهایی است که از شهرستان‌ها می‌آیند.

او درباره تجربه شخصی خود در ساخت «خشت و خون» بیان کرد: این فیلم تهیه‌کننده نداشت و خودم شخصا اقدام کردم. تمام هزینه‌ای که می‌توانستم انجام دهم شاید به اندازه هزینه ساخت یک فیلم کوتاه هم نبود، اما همدلی مردم در شهرستان، سوژه پکر و شکل روایت باعث شد این فیلم دیده شود. بعضی وقت‌ها نیاز نیست حتماً فیلم پروداکشن بزرگ و پر هزینه‌ای داشته باشد؛ با یک روایت خوب هم می‌شود ارتباط مؤثری با مخاطب برقرار کرد.

جماعتی درباره علاقه خود به تاریخ ایران نیز گفت: تاریخ برای من بسیار جذاب است. سال‌هاست تاریخ مطالعه می‌کنم، شاهنامه می‌خوانم و تاریخ‌پژوهی می‌کنم. به نظر من یکی از آفت‌های بزرگ کشور ما این است که تاریخ از سیستم آموزشی ما حذف شده است.

جماعتی درباره موفقیت «خشت و خون» در جشنواره گفت: «خشت و خون» فارغ از اینکه یکی از آثار است که درباره تاریخ صحبت می‌کند، برای خود من و اعضای گروه هم یک اتفاق تاریخی‌ساز بود؛ چون بچه‌ها خیلی دلی و بدون چشمداشت مالی پای این کار آمدند و همکاری کردند. تمام بخش‌ها با جزئیات، دقت و وسواس فراوان انجام شد. شاید دلیل اینکه همه بخش‌ها با دست‌کم عمده بخش‌های فیلم دیده شدند، این بود که عوامل با تمام وجود تلاش کردند یک اثر ثمربخش تولید کنند.

او درباره شیوه روایت این مستند توضیح داد: من در گذشته سابقه‌ای در ادبیات نمایشی داشتم و همین موضوع باعث شد شکل روایت به مرور برایم نهادینه شود. بنابراین تلاش کردیم یک کاراکتر برای روایت تاریخی انتخاب کنیم تا روایت، خشک و خبری نباشد و شکل دراماتیک پیدا کند. این کاراکتر در واقع یک خشت است که داستان قلعه را تعریف می‌کند، اما شکل روایتش دراماتیک است؛ به گونه‌ای که مخاطب در بخش‌هایی از فیلم تحت تأثیر کلام، عواطف، احساسات و صدای او قرار می‌گیرد.

این مستندساز درباره روند پژوهش و دسترسی به اسناد تاریخی نیز گفت: یک اثر تاریخی هرچقدر در تاریخ ضخامت پیدا کند و ما به گذشته دورتر برویم، طبیعتاً اسناد کمتری وجود دارد. تاریخی که ما درباره آن صحبت می‌کنیم، عمدتاً مربوط به حدود ۲۰۰ سال پیش و جنگ جهانی اول در جنوب ایران است، اما این تاریخ ضخامت پیدا می‌کند و حتی تا دوره ساسانی و هخامنشی پیش می‌رود. اسناد را به سختی به دست آوردیم؛ بخشی از طریق نامه‌نگاری با ارگان‌های دولتی، بخشی از خارج از کشور و بخشی نیز از مجموعه‌داران تهیه شد.

کارگردان «خشت و خون» درباره ظرفیت تلویزیون برای معرفی مستندهای تاریخی و منطقه‌ای به مخاطب عمومی اظهار کرد: در هر کشوری تلویزیون به عنوان یک رسانه مرجع عمل می‌کند و قطعا در

